

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף מא

רבה הסתפק: בר בי רב (= תלמיד ישיבה) שיושב בתענית בערב שבת, האם עליו להפסיק להתענות קודם הלילה כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה?

רבה פושט את הספק מברייטא: תשעה באב שחל בשבת (= ונדחה ליום א') וכן ערב תשעה באב שחל בשבת, מותר לו לאכול ולשתות בשבת וכן בסעודה שלפני התענית כל צרכו (למרות שבכל ערב תשעה באב אסור לאכול בסעודה המפסקת שני תבשילים וכן אסור בשר ויין). וכשחל תשעה באב בערב שבת (= היה יכול לחול כשקידשו את החודש על פי הראיה) מותר לו לאכול קודם כניסת השבת מאכל בשיעור ביצה, כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה. וכן היה מעשה ברבי עקיבא שאכל ביצה מגולגלת (= צלווה קצת) בתשעה באב שחל בערב שבת, כדי להראות שכן ההלכה.

ולדעת רבי יוסי מתענה ומשלים, שכשם שבתשעה באב שחל ביום א' הוא מפסיק לאכול בשבת מבעוד יום והוא יוצא משבת כשהוא מעונה, כך בתשעה באב שחל בערב שבת הוא משלים את התענית ונכנס לשבת כשהוא מעונה.

שנינו במס' תענית: אין גוזרים תענית על הציבור (= על עצירת גשמים או צרות) בראש חודש חנוכה ופורים. ואם התחילו להתענות לפני כן ונכנסו בהם ימי ר"ח או חנוכה או פורים, ממשיכים להתענות אף בימים אלו, אבל לא משלימים עד הלילה אלא אוכלים מבעוד יום. וכן הדין שלא משלימים בתשעה באב שחל בערב שבת.

שנינו בברייטא: אמר רבי אלעזר ברבי צדוק - אני ממשפחת 'סנאב' משבט בנימין (= משפחה זו עלתה בגורל בימי עזרא להביא עצים לבית המקדש בעשירי לחודש אב), ופעם אחת חל תשעה באב בשבת ונדחה הצום ליום א', והתענינו בו ולא השלמנו, מפני שיום הבאת קרבן העצים הוא יום טוב שלנו. משמע שאם התענית היתה חלה בערב יום טוב שלהם הם כן היו משלימים, א"כ מוכח שמותר להכנס ליו"ט כשהוא מעונה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רבינא דזוחה את ההוכחה: יו"ט של קרבן עצים הוא מדרבנן, ומאחר שהוא קל לעניין זה שמתענים בו קצת שעות (=כרבי אלעזר ברבי צדוק שהתענה ולא השלים) לכן הוא קל אף לעניין תענית החלה בערב יו"ט זה - שמותר להכנס אלו כשהוא מעונה. אבל כשחלה תענית בשבת הרי לא מתענים בה כלל, ולכן אף בתענית החלה בערב שבת לא משלימים, מפני שהמתענה ומשלים הרי הוא מתענה במקצת השבת.

 הדרן עלך כבל מערבין

פרק רביעי. משנה: מי שהוציאווהו מחוץ לתחום נכרים או רוח רעה (= שנכנס בו שד ונטרפה דעתו ויצא מחוץ לתחום, ואח"כ חזר לשפיות), יש לו רשות ללכת רק ד' אמות. ואם החזירוהו למקומו הרי זה כאילו לא יצא, ויכול ללכת בכל העיר, וכן מחוצה לה אלפיים אמה. הוליוכוהו לעיר אחרת ונתנוהו בדיר או בסהר (= שהם מוקפים מחיצות), נחלקו התנאים האם יכול להלך בכולה כיון שהם מוקפים מחיצות, או שיש לו רק ד' אמות.

מעשה שבאו התנאים הנ"ל ממקום הנקרא פלנדרסין, וכבר הגיעו לנמל וקנו שם שביתה, ואח"כ נשבה רוח והפליגה ספינתם בים, היו שהלכו בכל הספינה הואיל והיא מוקפת מחיצות (= כדינו של מי שהוליוכוהו מחוץ לעיר ונתנוהו בדיר או בסהר הנ"ל), והיו שלא הלכו אלא ד' אמות.

פעם אחת הם נכנסו לנמל כשכבר החשיך, ואמר להם רבן גמליאל שמותר להם לרדת מהספינה לתוך העיר, משום שהוא הסתכל בשפופרת (= יבואר לקמן בדף מג:) שהיתה לו וראה שהם כבר היו בתוך תחום העיר לפני שהחשיך, ונמצא שקנו שביתה בעיר.

גמרא: למסקנה כך אמר רב נחמן בשם שמואל: מי שיצא מחוץ לתחום בכוונה, ואח"כ החזירוהו נכרים לתוך העיר בעל כרחו, יש לו רק ד' אמות.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מי שהוציאוהו נכרים מחוץ לתחום והוצרך לנקביו, מותר לו לצאת מד' אמותיו, משום ש'גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה' (ראה ביאור ב'מושגים בדף').
ואם הוא פיקח, ייצא מד' אמותיו לכיוון העיר, ואם לא ימצא מקום צנוע יכנס לתחום העיר, וכיוון שנכנס ברשות כאילו לא יצא ומותר לו ללכת בכל העיר.

אמר רב פפא: פירות שיצאו מחוץ לתחומם אפילו במזיד (=פירות קונים שבייתה כרגלי הבעלים) ואח"כ חזרו למקומם הראשון, לא הפסידו את מקומם הראשון, כיון שהם 'אנוסים' (= שהם כאדם שהוציאוהו נכרים בכל כרחו).

דין זה עומד במחלוקת תנאים - האם רק פירות שיצאו בשוגג ואח"כ חזרו לא הפסידו את מקומם הראשון, או אפילו אם יצאו במזיד.

מושגים בדף

גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה: כלומר שאף שיציאה מחוץ לתחום אסורה מדרבנן, והיוצא עובר על לאו של "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל", בכל זאת התירו לו חכמים לצאת לעשיית צרכיו משום ש'גדול כבוד הבריות'.